

HISTORIA DE ESPAÑA, 2001, 2008, 2013

*ORIENTACIONES: Os seguintes documentos deben permitirche elaborar unha redacción sobre a **instauración e institucionalización da ditadura franquista**. Nela debes abordar as seguintes cuestións: a súa caracterización ideolóxica, hostil á democracia; a liquidación dos sindicatos de clase; o pseudoparlamentarismo e a concentración de poderes; a eliminación das liberdades civís e políticas; os instrumentos e apoios que serviron ao franquismo na súa consolidación. Lembra que non se trata de responder a preguntas illadas, senón de realizar unha composición coherente e argumentada, e que na avaliación se terán en conta os coñecementos, a utilización dos documentos e a corrección da expresión escrita.*

Doc.1.-Discurso de Francisco Franco (18 de xullo de 1938), en conmemoración do Alzamiento Nacional:

“Correspóndenos a paladinaxe dunha fe, unha civilización e unha cultura gravemente ameazadas polos principios roxo-comunistas (...). Á irresponsabilidade política dos partidos liberais, sucede a unidade da nosa Cruzada, organicamente constituída; a un Estado neutro e sen ideais, substitúelle o misional e totalitario, que orienta ao pobo sinalándolle o camiño (...). Hai que soldar ao pobo, dividido polos partidos, hai que unir medio século de separacións; hai que borrar os prexuízos da loita de clases; (...) hai que elevar os principios do Movemento”.

Doc.2.-Lei sobre unidade sindical (31 de xaneiro de 1940):

“Tres son os principios que inspiran a Organización Nacional-Sindicalista prevista polo Fuero del Trabajo, reflexo fiel da organización política do Novo Estado, a saber: Unidade, Totalidade e Xerarquía. Haberá, pois, segundo precepto do Fuero, unha soa orde de sindicatos, nos cales serán encadrados todos os factores da economía por ramas da produción ou servizos.

Artigo primeiro.-A Organización Sindical de F.E.T. y de las J.O.N.S. é a única recoñecida con personalidade suficiente polo Estado, quen non admitirá a existencia de ningunha outra con fins análogos ou similares”.

Doc.3.-Lei de creación das Cortes Españolas (17 de xullo de 1942):

“Continuando na Xefatura do Estado a suprema potestade de ditar normas xurídicas (...), o órgano que se crea significará, á vez que un eficaz instrumento de colaboración naquela función, principio de autolimitación para unha institución máis sistemática do poder (...).

Art. 1.-As Cortes son o órgano superior de participación do pobo español nas tarefas do Estado. É misión principal das Cortes a preparación e elaboración das leis, sen prexuízo da sanción que corresponde ao Xefe do Estado.

Art. 2.-As Cortes compóñense de Procuradores natos e electivos, a saber: a) Os ministros. b) Os conselleiros nacionais de F.E.T. y de las J.O.N.S. c) O Presidente do Consello do Estado (...). d) Os representantes dos Sindicatos Nacionais. e) Os Alcaldes das cincuenta capitais de provincia (...). f) Os Rectores das Universidades (...). i)

Aquelas persoas que pola súa xerarquía eclesiástica, militar, administrativa ou social, ou polos seus relevantes servizos a España, designe o Xefe do Estado, en número non superior a cincuenta”.

Doc.4.-Fuero de los Españoles (17 de xullo de 1945):

“Art. 1.-O Estado español proclama como principio reitor dos seus actos o respecto á dignidade, a integridade e a liberdade da persoa humana, recoñecendo ao home, en canto portador de valores eternos e membro da comunidade nacional, titular de deberes e dereitos (...).

Art. 2.-Os españois deben servizo fiel á Patria, lealdade ao Xefe do Estado e obediencia ás leis (...).

Art. 6.-A profesión e práctica da relixión católica, que é a do Estado español, gozará da protección oficial. Ninguén será molestado polas súas crenzas relixiosas nin o exercicio privado do seu culto. Non se permitirán outras cerimoniais nin manifestacións externas que as da relixión católica (...).

Art. 10.-Todos os españois teñen dereito a participar nas funcións públicas de carácter representativo, a través da familia, o municipio e o sindicato (...).

Art. 12.-Todo español poderá expresar libremente as súas ideas mentres non atenten contra os principios fundamentais do Estado”.

Doc.5.-Dionisio Ridruejo, ex-falanxista posteriormente represaliado polo réxime, exprésase así na súa obra Escrito en España (1962):

“Os grupos económicos atribuíanse con todo acougo o seu lote de soberanía. A Igrexa tomaría o seu. O Exército –aínda que oficialmente incluído, home a home, no Partido único- absorbería a súa porción, exercendo o control dos instrumentos executivos, e ficaría constituído en forza básica e arbitral. O Partido único proporcionaría o persoal político por xunto e representaría docilmente o papel de pobo na función (...). Pola súa banda, o poder persoal, establecido como clave de arco (...), esponxaríase nunha camarilla recrutada entre os máis fieis (...). En rigor, a guerra non producira poderes novos. Máis ben repuxera no seu sitio, libres de coidados, os poderes antigos, destruíndo aqueloutros que os ameazaban”.

ORIENTACIÓNS	<p>A instauración do réxime franquista e a súa institucionalización comezaron xa durante a Guerra Civil.</p> <p>Características do réxime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Réxime antidemocrático e anticomunista, confesional católico (cruzada), totalitario e de partido único (Movemento Nacional) <p>Configuración do réxime a través de textos legais (Leis fundamentais):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sindicalismo vertical: Foro do Traballo (1938) e Lei de unidade sindical (1940) • As Cortes orgánicas (1942) • Foro dos españois (1945)
---------------------	--

	Apoios sociais e institucionais do réxime.
--	--

DOCUMENTOS	CUESTIÓN A DESENVOLVER
1. Discurso de Franco (1938)	<p>* Segundo ano da Guerra Givil. Franco exerce o poder no bando nacional e está a punto de gañar a guerra, coa axuda dos estados fascistas europeos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Características ideolóxicas do franquismo. Similitude cos fascismos: anticomunista, antiliberal, antimarxista, estado totalitario... defensa dun estado confesional (cruzada), un único partido (Movemento Nacional).
2. Lei de unidade sindical (1940)	<p>* Foro do Traballo, de 1938 e a Lei de unidade sindical, de 1940, son dúas das leis Fundamentais do estado e reflicten o interese de Franco pola organización e control do mundo do traballo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sindicalismo vertical. Esta lei completa o Foro do Traballo e regula o mundo laboral, que controla FET-XONS. Está inspirada no fascismo e nos comités paritarios da ditadura de Primo de Rivera.
3. Lei de Cortes (1942)	<p>* Conxuntura internacional desfavorable para os fascismos, entran na guerra mundial os EE UU e Franco desmárcase dos réximes alemán e italiano, declárase neutral e elabora esta Lei Fundamental pola que crea esta institución</p> <ul style="list-style-type: none"> • Características das Cortes orgánicas franquistas: <ul style="list-style-type: none"> ○ Os procuradores: procedencia, modo de elección e/ou designación. ○ Funcións das Cortes orgánicas
4. Foro dos españois (1945)	<p>* FinalizaDA a Segunda Guerra Mundial coa vitoria dos aliados e a derrota dos fascismos. Franco promulga esta Lei Fundamental coa que pretende xustificar que seu réxime non é unha ditadura e que os cidadáns gozan de dereitos e liberdades</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recoñecemento de dereitos e liberdades moi limitados, que se podían suspender e non aplicar a criterio do ditador.
5. Dionisio Ridruejo (1962)	<p>* Ex falanxista, represaliado polo réxime polas súas críticas á fusión que Franco fixo de Falanxe e outros grupos políticos no Movemento</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apoios sociais e institucionais ao réxime de Franco: alta burguesía financeira e industrial e terratenentes;

	Igrexa, Exército, Partido único .
CONCLUSIÓNS	O réxime de Franco foi unha ditadura de corte fascista que logrou manterse grazas aos apoios internos e a saber xogar en cada momento da Guerra Fría o papel de estado anticomunista, o que lle permitiu ter relacións cos países do bloque capitalista. Ao longo de case corenta anos non modificou os seus principios ideolóxicos a pesar dos avances económico e sociais que evolucionaron de modo que, morto o ditador, seu réxime non sobreviviu.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN/CORRECCIÓN

Como tema desenvolvido, a instauración e institucionalización da ditadura franquista, tratando na redacción as cuestións mencionadas nas orientacións:

- A instauración do franquismo como resultado da Guerra Civil, salientando a súa vocación antidemocrática e totalitaria e o seu carácter de reacción fronte ao réxime anterior (Doc.1).
- A represión do sindicalismo de clase e a posta en marcha dun sindicalismo corporativo “vertical” (Doc.2).
- Un falso parlamentarismo (Doc.3) que non evita a permanencia da concentración de poder na figura do Caudillo.
- A lealdade ao Xefe do Estado (Doc.4) e aos principios do *Movimiento*, que supón unha forte limitación dos dereitos civís e a liquidación das liberdades políticas.
- As institucións e grupos políticos, sociais e económicos nos que se apoiou a institucionalización do réxime (Doc.5).
- É pertinente que aparezan referencias a asuntos que, non sendo especificamente citados nos documentos, forman tamén parte do proceso de instauración da ditadura: outras medidas lexislativas, represión da oposición...